

Mobilen och cancerrisker:

Vilseledande media-rapportering om ny forskning

Publicerad i Miljömagasinet den 15 december 2006

En studie från Danmark påstods i förra veckan visa att "mobilen är ofarlig" (Dagens Industri). En TT-artikel, vilken publicerades över hela landet bland annat i DN, Svenska Dagbladet och Aftonbladet, skrev: "Mobilen ger inte cancer". Artikeln skriver att ingen ökad risk föreligger "oavsett hur kort eller lång tid personerna använt mobil". Men allmänheten har blivit vilseledd av en okritisk medievärld.

Studien är en uppföljning av en studie från 2001 av forskarna Schüz, Jacobsen, Olsen och Johansen samt amerikanerna Boice och McLaughlin. Den studerade om drygt 400 000 personer som tecknat mobiltelefonabonnemang någon gång mellan 1982 och 1995 utvecklat några olika utvalda former av cancer fram till och med år 1996 i högre grad än den danska befolkningen i allmänhet. I den nya följs cancerutvecklingen tom 2002.¹ Hur mycket, under hur lång period eller ens om mobiltelefonen använts av innehavaren av abonnemanget är inte känt. Men den rikspublicerade TT-artikeln skriver trots det att 45 680 personer i studien "använt mobilen i 10-14 år"

Stora fel

Forskarna rapporterar ingen ökad risk för hjärntumör. I själva verket visar forskarna en minskad risk för hjärntumör av att teckna mobilabonnemang: 10 år efter mobilabonnemangstecknandet är risken 0,66.

Totalt utgick studien från drygt 700 000 abonnemang. Men 300 000 uteslöts: 100 000 på grund av dubbla adresser - men även 200 000 företagsabonnemang, trots att de torde vara den tyngsta användargruppen. I Sverige var som exempel mobiloperatörernas intäkt per företagsabonnemang 4,5 gånger högre än för ett privatabonnemang år 2003². Fram till år 1995 var det även betydligt dyrare att använda mobiltelefon. De som tecknade mobilabonnemang efter år 1995 ingår inte heller i studien.

- Sammantaget innefattar kontrollgruppen troligen lika många mobilanvändare som den "exponerade" mobilanvändargruppen vilket leder till att man når nollriskresultat, skriver den brittiska miljöorganisationen Powerwatch.

Lennart Hardell som gjort flera studier på risk för hjärntumör av mobilen, pekar på att man inte vet hur mycket eller ens om de som ingår i studien använt mobiltelefonen. En stor del av mobilinnehavarna under 1982-1995 hade NMT-telefoner monterade i bilen med antennen på utsidan. Dessa personer har inte betraktats som oexponerade, vilket de borde. De med en trådlös hemmatelefon ingår å andra sidan inte:

- Studiens alla omfattande brister leder till att risken undervärderas. Att risken är minskad efter 10 år pekar på att det finns stora metodfel med studien, säger Lennart Hardell

Exempel på vriden studie

Hård och tung kritik kommer också från epidemiologen George Carlo som 1993 anlätades av mobilindustrin för att leda ett omfattande forskningsprojekt om frågan, kallat WTR. När allt

---

¹ Schüz et al.: Cellular Telephone Use and Cancer Risk: Update of a Nationwide Danish Cohort; Journal of the National Cancer Institute, vol 98, No 23, December 6, 2006

² Källa: PTS rapport Svensk Telemarknad 2003

fler resultat pekade på effekter av mobilstrålning, blev industrin missnöjd och avslutade projektet. Carlo gav därefter 2001 ut en bok *Cell Phones, Invisible Hazards of the Wireless Age – an Insiders Alarming Discoveries about Cancer and Genetic Damage*. George Carlo skriver³ att den nya danska studien är ett tydligt exempel på den satsning som industrin påbörjade för drygt 10 år sedan och som gick ut på att få kontroll över forskningen om mobiltelefoners hälsoeffekter samt att finansiera forskning som garanterat kommer att ge ett för dem positivt resultat:

- När jag utbildades till en professionell epidemiolog blev det uppenbart att det går att vrida en studie så att den ger ett förväntat resultat.

Carlo pekar på omfattande brister med studien men gör också ett graverande avslöjande: under 90-talet när han ledde industrins forskningsprogram WTR, blev han kontaktad av Boice och McLaughlin. De föreslog samma studie som den nu aktuella samt förespeglade att studiens design gjorde att sannolikheten att upptäcka förhöjda risker var liten. Carlo tackade nej, men enligt Carlo anlätades Boice och McLaughlin i stället därpå direkt av industrin.

Anlätades av SSI

Boice och McLaughlin, som år 2002 anlätades av SSIs generaldirektör Lars-Erik Holm för en genomgång av mobilstudier trots att de själva deltagit i två, har ett privat företag International Epidemiology Institute (IEI). I den första studien från 2001 finansierade IEI samt två danska mobiltelefonföretag studien. IEI har även producerat och finansierat forskning som visar nollrisk av bröstimplantat och då kom pengarna till IEI i sin tur från Dow Corning, storproducent av just bröstimplantat.⁴

- Den danska studien är en i raden av studier från samma forskargrupp som samtliga presenterar resultat som visar att inga risker finns. Informationen till media om den danska studien var professionellt koordinerad och förpackad, skriver Carlo.

Ett exempel är en artikel från nyhetsbyrån Reuters som gick ut den 5 september, som ger intryck av en glad PR-skrivelse från mobilindustrin. En underrubrik är "*Clean Bill of Health*", vilket betyder ungefär grönt kort för hälsoeffekter. En forskare har intervjuats "*på mobiltelefon*" och säger att resultaten är "*betryggande*" och Boice säger till Reuters att strålningen från en mobiltelefon "*inte kan skada celler eller DNA*".

- Upprepade publicerade studier visar att strålningen orsakar genetiska skador, påverkan på cellnivå och cellernas kommunikation vilket kan ge upphov till allvarliga sjukdomar inklusive cancer, kontrar Carlo i sin kritiska kommentar.

De danska och amerikanska forskarnas egen slutsats, vilken publiceras på en hemsida för vetenskapsjournalister över hela världen, vrider till det rejält och lyder "*det kan uteslutas att mobiltelefoner är kopplade till risk för cancer*".

Bortglömd kritik

I den svenska TT-artikeln säger Anders Ahlbom, professor vid KI, samt expert på nästan alla stolar som det går att sitta på i frågan:

- Detta är tveklöst en tung studie

---

³ Carlo, G.: The Latest Reassurance about Cell Phones and Cancer; www.safewireless.org

⁴ Hardell et al.: Secret Ties to Industry and Conflicting Interests in Cancer Research, *American Journal of Industrial Medicine* (2005)

Men i artikel från 2004 kritiserar Ahlbom kraftigt den första delstudien från 2001 på grund av ”betydande felkategorisering”: ett abonnemang säger lite om användandet och företagsabonnenterna har uteslutits.⁵ Forskarna i den danska studien refererar till Ahlboms artikel från 2004 i sin nya uppföljningsstudie, men inte för den allvarliga kritiken mot deras egen studie - den förbigås - utan enögt som referens för kritik av Hardells studier som visar förhöjda risker.

- Studien har trumpetats ut över hela världen som ett bevis för att mobiltelefoner är ofarliga. Detta är en otjänst mot konsumenterna som tror att de kan lita på hederliga forskare, skriver George Carlo.

Media över hela världen har i sin tur lurat allmänheten.

Mona Nilsson

---

⁵ Ahlbom et al.: Epidemiology of health effects of radiofrequency exposure; Environmental Health Perspectives; Dec. 2004 112(17):1741-54.